

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο πενταμελές τμήμα)

της 31ης Μαΐου 2018*

«Θεσμικό δίκαιο – Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Εσωτερικός κανονισμός του Κοινοβουλίου – Δηλώσεις θίγουσες το κύρος του Κοινοβουλίου και την απρόσκοπτη λειτουργία των κοινοβουλευτικών εργασιών – Πειθαρχικές κυρώσεις συνιστάμενες σε απώλεια του δικαιώματος αποζημιώσεως διαμονής και σε προσωρινή αναστολή της συμμετοχής στο σύνολο των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου – Ελευθερία εκφράσεως – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Πλάνη περί το δίκαιο»

Στην υπόθεση T-352/17,

Janusz Korwin-Mikke, κάτοικος Józefów (Πολωνία), εκπροσωπούμενος από την M. Cherchi και από τους A. Daouï και M. Dekleermaker, δικηγόρους,

προσφεύγων-ενάγων,

κατά

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσωπούμενου από τον N. Görlitz, την S. Seyr και τον S. Alonso de León,

καθού-εναγομένου,

με αντικείμενο, αφενός, αίτημα βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ για την ακύρωση της αποφάσεως του Προέδρου του Κοινοβουλίου της 14ης Μαρτίου 2017 και της αποφάσεως του Προεδρείου του Κοινοβουλίου της 3ης Απριλίου 2017, με τις οποίες επιβλήθηκε στον προσφεύγοντα-ενάγοντα η κύρωση της απώλειας του δικαιώματος αποζημιώσεως διαμονής για χρονικό διάστημα 30 ημερών, της προσωρινής αναστολής της συμμετοχής του στο σύνολο των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου για χρονικό διάστημα δέκα συνεχών ημερών και της απαγορεύσεως της εκπροσωπήσεως του Κοινοβουλίου για χρονικό διάστημα ενός έτους, και, αφετέρου, αίτημα βάσει του άρθρου 268 ΣΛΕΕ για την αποκατάσταση της ζημίας που ο προσφεύγων-ενάγων ισχυρίζεται ότι υπέστη εξαιτίας των εν λόγω αποφάσεων,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Berardis, πρόεδρο, Σ. Παπασάββα (εισηγητή), D. Spielmann, Z. Csehi και O. Spineanu-Matei, δικαστές,

γραμματέας: G. Predonzani, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 29ης Νοεμβρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Ο προσφεύγων-ενάγων [στο εξής: προσφεύγων], Janusz Korwin-Mikke, είναι βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- 2 Κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας του Κοινοβουλίου της 1ης Μαρτίου 2017 (στο εξής: ολομέλεια της 1ης Μαρτίου 2017), με αντικείμενο το «Gender pay gap», δηλαδή την προβληματική του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων, ο προσφεύγων απηύθυνε σε μία βουλευτή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ερώτηση με την ακόλουθη διατύπωση:

«Γνωρίζετε το ιστορικό επιδόσεων των γυναικών στις πολωνικές Ολυμπιάδες θεωρητικής φυσικής; Ποια ήταν η καλύτερη θέση που κατέλαβε γυναίκα ή νεάνις; Μπορώ να σας το πω: η 800ή θέση. Γνωρίζετε επίσης πόσες γυναίκες καταλέγονται μεταξύ των εκατό πρώτων σκακιστών; Σας το λέγω εγώ: ούτε μία. Βεβαίως, λοιπόν, οι γυναίκες πρέπει να αμείβονται λιγότερο από τους άνδρες, διότι είναι πιο αδύναμες, πιο μικρόσωμες και λιγότερο ευφυείς, πρέπει να αμείβονται λιγότερο. Αυτό είναι όλο.»
- 3 Με έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2017, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου ενημέρωσε τον προσφεύγοντα, αφενός, περί του ότι οι δηλώσεις του κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017 έθιγαν το κύρος του Κοινοβουλίου και παραβίαζαν τις αρχές του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού του (στο εξής: εσωτερικός κανονισμός) και, αφετέρου, περί του ότι κινήθηκε εναντίον του πειθαρχική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 166, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, καλώντας τον ταυτόχρονα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του.
- 4 Με έγγραφο της 7ης Μαρτίου 2017, ο προσφεύγων απηύθυνε τις παρατηρήσεις του στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου.
- 5 Με απόφαση της 14ης Μαρτίου 2017 (στο εξής: απόφαση του Προέδρου), ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου επέβαλε στον προσφεύγοντα τις ακόλουθες κυρώσεις:
 - απώλεια του δικαιώματος αποζημίωσης διαμονής για χρονικό διάστημα 30 ημερών·
 - προσωρινή αναστολή της συμμετοχής του στο σύνολο των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου για χρονικό διάστημα δέκα συνεχών ημερών, χωρίς να θίγεται η άσκηση του δικαιώματος ψήφου στην ολομέλεια·
 - απαγόρευση να εκπροσωπεί το Κοινοβούλιο για χρονικό διάστημα ενός έτους σε διακοινοβουλευτική αντιπροσωπεία, διακοινοβουλευτική διάσκεψη ή σε οποιοδήποτε άλλο διοργανικό φόρουμ.
- 6 Στις 27 Μαρτίου 2017, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή ενώπιον του Προεδρείου του Κοινοβουλίου κατά της αποφάσεως του Προέδρου, ζητώντας την ακύρωση των κυρώσεων που επιβλήθηκαν σε βάρος του, σύμφωνα με το άρθρο 167 του εσωτερικού κανονισμού.
- 7 Με απόφαση της 3ης Απριλίου 2017 (στο εξής: απόφαση του προεδρείου), το Προεδρείο του Κοινοβουλίου επικύρωσε την απόφαση του Προέδρου περί επιβολής κυρώσεων στον προσφεύγοντα.

Διαδικασία

- 8 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Ιουνίου 2017, ο προσφεύγων άσκησε την υπό κρίση προσφυγή-αγωγή [στο εξής: προσφυγή].
- 9 Κατόπιν προτάσεως του έκτου τμήματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 28 του Κανονισμού Διαδικασίας του, να παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον πενταμελούς τμήματος.
- 10 Κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (έκτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο λήψης μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 89 του Κανονισμού του Διαδικασίας, έθεσε ερώτηση στους διαδίκους, καλώντας τους να απαντήσουν εγγράφως. Οι διάδικοι ανταποκρίθηκαν εμπροθέσμως στο αίτημα αυτό.
- 11 Οι διάδικοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 29ης Νοεμβρίου 2017.

Αιτήματα των διαδίκων

- 12 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
 - να ακυρώσει την απόφαση του Προεδρείου·
 - να ακυρώσει την απόφαση του Προέδρου·
 - να διατάξει την αποκατάσταση της χρηματοοικονομικής ζημίας και την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη ο προσφεύγων λόγω των αποφάσεων του Προέδρου και του Προεδρείου, οι οποίες εκτιμώνται σε 19 180 ευρώ·
 - να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα.
- 13 Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
 - να απορρίψει το αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως του Προέδρου ως απαράδεκτο·
 - να απορρίψει το αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως του Προεδρείου εν μέρει ως απαράδεκτο και εν μέρει ως αβάσιμο·
 - να απορρίψει το αίτημα αποζημιώσεως εν μέρει ως απαράδεκτο και εν μέρει ως αβάσιμο·
 - να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.
- 14 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο προσφεύγων δήλωσε ότι παραιτείται από την προσφυγή καθόσον αφορά την απόφαση του Προέδρου, καθόσον αυτή αντικαταστάθηκε από την απόφαση του Προεδρείου, η οποία συνιστά την τελική θέση του Κοινοβουλίου, στοιχείο που καταχωρίστηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζήτησεως.

Σκεπτικό

Επί των αιτημάτων ακυρώσεως

- 15 Προς στήριξη του ακυρωτικού αιτήματος, ο προσφεύγων προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως που αντλούνται, κατ' ουσίαν, ο μιν πρώτος, από παραβίαση της γενικής αρχής της ελευθερίας εκφράσεως, παράβαση του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού και παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, ο δε δεύτερος από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως.
- 16 Πράγματι, μολονότι στον τίτλο των λόγων αυτών ακυρώσεως, όπως αναγράφεται στο δικόγραφο, γίνεται μνεία και άλλων αιτιάσεων, που αντλούνται, ιδίως, από παράβαση του άρθρου 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και από υπέρβαση εξουσίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από την ουσία της επιχειρηματολογίας του προσφεύγοντος συνάγεται ότι προσάπτει στο Κοινοβούλιο ότι προσέβαλε το δικαίωμά του στην ελευθερία εκφράσεως, όπως αυτό διασφαλίζεται στο άρθρο 11 του Χάρτη και στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ) (πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως), ότι υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και ότι δεν έλαβε υπόψη το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού (δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου), ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ (τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου και δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου) και, τέλος, ότι παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας όσον αφορά τις επιβληθείσες πειθαρχικές κυρώσεις (πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου ακυρώσεως).

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παραβίαση της γενικής αρχής της ελευθερίας εκφράσεως, παράβαση του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού και παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

- 17 Πρέπει να εξετασθεί, κατ' αρχάς, το τρίτο σκέλος και, στη συνέχεια, από κοινού, το πρώτο και το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως.

– Επί του τρίτου σκέλους, που αντλείται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

- 18 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η αιτιολογία της αποφάσεως του Προεδρείου δεν του παρέχει τη δυνατότητα ούτε να λάβει γνώση του κατά πόσο διατάραξε κατά τρόπο εξαιρετικά σοβαρό τη συνεδρίαση της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017 ούτε να προσδιορίσει ποιες αρχές του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού παραβιάστηκαν, ούτε να κατανοήσει γιατί δεν ελήφθη υπόψη η ενισχυμένη ελευθερία εκφράσεως την οποία διέθετε ως βουλευτής.
- 19 Το Κοινοβούλιο αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων αυτών.
- 20 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως των πράξεων αποτελεί ουσιώδη τύπο που πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας, δεδομένου ότι αυτό αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της επίμαχης πράξεως (βλ. απόφαση της 22ας Μαΐου 2012, Internationaler Hilfsfonds κατά Επιτροπής, T-300/10, EU:T:2012:247, σκέψη 180 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Πράγματι, η αιτιολογία αποφάσεως συνίσταται στη ρητή παράθεση του σκεπτικού στο οποίο στηρίζεται η απόφαση αυτή. Η αιτιολογία αυτή μπορεί να είναι επαρκής, έστω και αν παραθέτει εσφαλμένο σκεπτικό (βλ. διάταξη της 12ης Ιουλίου 2012, Dover κατά Κοινοβουλίου, C-278/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:457, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 21 Εξάλλου, η αιτιολογία δεν απαιτείται να προσδιορίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία πράξεως πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 296 ΣΛΕΕ πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνον τη διατύπωσή της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, καθώς και το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ. απόφαση της 22ας Μαΐου 2012, *Internationaler Hilfsfonds* κατά Επιτροπής, T-300/10, EU:T:2012:247, σκέψη 181 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 22 Εν προκειμένω, η απόφαση του Προεδρείου περιλαμβάνει τρία τμήματα. Στο πρώτο τμήμα (σημεία 1 έως 16 της αποφάσεως) εκτίθενται τα πραγματικά περιστατικά βάσει των οποίων επιβλήθηκαν οι επίμαχες κυρώσεις, οι προηγούμενες δηλώσεις του προσφεύγοντος που είχαν ήδη αποτελέσει το αντικείμενο κυρώσεων και η διαδικασία εσωτερικής προσφυγής που άσκησε ο προσφεύγων κατά της αποφάσεως του Προέδρου. Στο δεύτερο τμήμα (σημεία 17 έως 23 της αποφάσεως) εκτίθεται το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο, ενώ το τρίτο τμήμα (σημεία 24 έως 37 της αποφάσεως) περιλαμβάνει νομική εκτίμηση που αποσκοπεί στην απόδειξη παραβάσεως, εκ μέρους του προσφεύγοντος, του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού και, κατά συνέπεια, του άρθρου 166 του εν λόγω κανονισμού.
- 23 Ειδικότερα, στα σημεία 26 έως 28 της αποφάσεώς του, αφού υπενθύμισε τη σημασία της αρχής της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ και αναγνωρίζεται από τον Χάρτη, το Προεδρείο του Κοινοβουλίου διαπίστωσε, κατ' αρχάς, ότι, με τις ενέχουσες δυσμενείς διακρίσεις, προσβλητικές και οπωσδήποτε προμελετημένες δηλώσεις του, που παρουσιάστηκαν, εξάλλου, ως επιβεβαιωμένες από μεροληπτικά στατιστικά στοιχεία, ο προσφεύγων προσέβαλε μία από τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξάλλου, ο προσφεύγων είχε αναμφίβολα την πρόθεση να προκαλέσει και να προσβάλει τις γυναίκες, αλλά και το Κοινοβούλιο ως θεσμικό όργανο που συνιστά θεματοφύλακα των ευρωπαϊκών αξιών οι οποίες προάγουν την ισότητα των φύλων. Επιπλέον, οι δηλώσεις αυτές προκάλεσαν το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής ενημερώσεως και αντιδράσεις στα κοινωνικά δίκτυα με αρνητικό αντίκτυπο όσον αφορά την εικόνα του Κοινοβουλίου και των βουλευτών του στους πολίτες της Ένωσης.
- 24 Στη συνέχεια, ενώ υπενθύμισε τη σημασία της ελευθερίας εκφράσεως που αναγνωρίζουν το άρθρο 11, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού και διάφορα διεθνή νομοθετήματα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου, το Προεδρείο του Κοινοβουλίου επισήμανε ότι, σύμφωνα με τα κείμενα αυτά και την ερμηνεία της ελευθερίας αυτής από τη νομολογία, η άσκησή της μπορούσε να περιοριστεί εάν παραβίαζε άλλα δικαιώματα, «ιδίως αν έθιγε ή προσέβαλλε άλλα πρόσωπα» ή «για να διασφαλίσει την προστασία των δικαιωμάτων ή την υπόληψη άλλων προσώπων» (σημεία 29 και 30 της αποφάσεως του Προεδρείου). Επίσης, στο σημείο 31 της εν λόγω αποφάσεως, το Προεδρείο του Κοινοβουλίου ανέφερε ότι η αρχή της ελευθερίας λόγου, που διασφαλίζεται για το σύνολο των βουλευτών του Κοινοβουλίου, δεν είχε εφαρμογή σε περίπτωση «προσβλητικού, υβριστικού ή επιδεικνύοντος έλλειψη σεβασμού γλωσσικού ύφους» ή «συμπεριφοράς που θίγει το κύρος του Κοινοβουλίου και συνιστά προσβολή των θεμελιωδών αξιών και αρχών της Ένωσης».
- 25 Κατόπιν της παραθέσεως αυτής, το Προεδρείο του Κοινοβουλίου διαπίστωσε, στο σημείο 32 της αποφάσεώς του, ότι η συμπεριφορά του προσφεύγοντος συνιστούσε παράβαση του άρθρου 11, παράγραφος 3, του εσωτερικού κανονισμού, λόγω προσβολής των αξιών και των αρχών που ορίζονται στις Συνθήκες, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη, και ότι δεν σεβόταν το κύρος του Κοινοβουλίου. Επιπλέον, επισήμανε ότι η συμπεριφορά αυτή δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού, λαμβανομένου υπόψη ότι η χρήση προσβλητικού και υβριστικού γλωσσικού ύφους δεν μπορούσε να καλυφθεί από την ελευθερία λόγου. Αποφάνθηκε ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, ο προσφεύγων είχε διαταράξει τις εργασίες του Κοινοβουλίου κατά παραβίαση των αρχών του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού, υπό την έννοια του άρθρου 166 αυτού.
- 26 Τέλος, στα σημεία 33 έως 35 της αποφάσεώς του, το Προεδρείο του Κοινοβουλίου επισήμανε ότι ο προσφεύγων είχε ήδη κάνει χρήση ανοίκειας γλωσσικής διατυπώσεως, κατά παράβαση του άρθρου 11, παράγραφος 3, του εσωτερικού κανονισμού, στοιχείο που είχε ως συνέπεια ο Πρόεδρος του

Κοινοβουλίου να του επιβάλει κυρώσεις τρεις φορές, οι οποίες, στη συνέχεια, επικυρώθηκαν από το Προεδρείο του Κοινοβουλίου. Κατά συνέπεια, αποφάνθηκε ότι η συμπεριφορά του προσφεύγοντος έπρεπε να θεωρηθεί σοβαρή και επαναλαμβανόμενη και ότι το γεγονός ότι δεν είχε προβάλει δικαιολογίες, αλλά, αντιθέτως, επανέλαβε τις παρατηρήσεις του, δικαιολογούσε κατά μείζονα λόγο την αυστηρότητα της επιβληθείσας κυρώσεως.

27 Επομένως, με την επιφύλαξη του ελέγχου του βασίμου που θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του πρώτου και του δεύτερου σκέλους του λόγου αυτού, η απόφαση του Προεδρείου περιλαμβάνει αιτιολογία σύμφωνη με τις επιταγές του άρθρου 296 ΣΛΕΕ.

28 Συνεπώς, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

– Επί του πρώτου και του δεύτερου σκέλους που αντλούνται, αντιστοίχως, από παραβίαση της ελευθερίας εκφράσεως και παράβαση του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού

29 Ο προσφεύγων ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, ότι το Κοινοβούλιο δεν απέδειξε ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου 166, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού και ότι του επιβλήθηκε πειθαρχική κύρωση κατά παραβίαση της ενισχυμένης ελευθερίας εκφράσεως που διαθέτει ως βουλευτής, κατά πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ).

30 Συναφώς, υποστηρίζει, πρώτον, ότι η απόφαση του Προεδρείου ενέχει πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον δεν λαμβάνει αρκούντως υπόψη το ότι οι δηλώσεις του, που έγιναν στο πλαίσιο της ασκήσεως των κοινοβουλευτικών του καθηκόντων εντός του Κοινοβουλίου, συνιστούσαν στοιχεία του πολιτικού του λόγου.

31 Δεύτερον, φρονεί ότι, επιδιώκοντας να κολάσει το περιεχόμενο των λόγων του, και όχι ενδεχόμενη παράβαση κανόνα της κοινοβουλευτικής συζητήσεως, το Κοινοβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και δεν έλαβε υπόψη το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού. Αφενός, προβάλλει ότι από την αιτιολογία της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι η παρέμβασή του κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017 ήταν νομότυπη, οπότε θα πρέπει να εξετασθεί αν οι δηλώσεις του συνιστούσαν πράγματι σοβαρή παρεμπόδιση ή διατάραξη της κοινοβουλευτικής συζητήσεως. Αφετέρου, επισημαίνει ότι ο «ασαφής και ανακριβής» χαρακτήρας της διατυπώσεως «σοβαρή διατάραξη της τάξης ή των εργασιών του Κοινοβουλίου κατά παράβαση των αρχών του άρθρου 11», κατά το άρθρο 166 του εσωτερικού κανονισμού, καθιστά αναγκαίο να καταδείξει το Κοινοβούλιο συγκεκριμένα ότι οι δηλώσεις του προσφεύγοντος ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής, κάτι που δεν συνέβη εν προκειμένω.

32 Τρίτον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η απόφαση του Προεδρείου δεν καταδεικνύει ότι τα σχόλιά του προκάλεσαν πράγματι σοβαρή διατάραξη της συνεδριάσεως της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017 ή των εργασιών του Κοινοβουλίου κατά παράβαση του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού, ούτως ώστε να θεωρηθεί ότι πράγματι συνέτρεχαν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 166 του εν λόγω κανονισμού.

33 Τέταρτον, ο προσφεύγων διατείνεται ότι το Κοινοβούλιο δεν απέδειξε ότι η απόφαση του Προεδρείου μπορεί να θεωρηθεί ως επιτρεπόμενη παρέκκλιση από την αρχή της ελευθερίας εκφράσεως.

34 Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι το κύρος της αποφάσεως του Προεδρείου πρέπει να εξετασθεί αποκλειστικά υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διασφαλίζει ο Χάρτης και, ειδικότερα, το άρθρο 11 αυτού, το οποίο κατοχυρώνει την ελευθερία εκφράσεως, και της ερμηνείας του από το δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης. Η νομολογία του ΕΔΔΑ, την οποία επικαλείται ο

προσφεύγων δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να τύχει εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση, αλλά θα μπορούσε, κατά το μέγιστο, να αποτελέσει πηγή εμπνεύσεως. Ακόμη και αν τούτο γίνει δεκτό, δεν θα είχε ως συνέπεια η ελευθερία λόγου του προσφεύγοντος να είναι απεριόριστη.

- 35 Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει, στη συνέχεια, ότι, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που προβλέπουν τα άρθρα 166 και 167 του εσωτερικού κανονισμού, ο Πρόεδρός του και, ενδεχομένως, το Προεδρείο του, διαθέτουν ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως. Ο έλεγχος του Γενικού Δικαστηρίου θα πρέπει, επομένως, να περιορίζεται στην εξέταση του κατά πόσον η άσκηση της εξουσίας αυτής ενέχει ή όχι πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ή κατάχρηση εξουσίας και του κατά πόσον τηρήθηκαν οι διαδικαστικές εγγυήσεις.
- 36 Τέλος, όσον αφορά την παράβαση του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού, την οποία επικαλείται ο προσφεύγων στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, το Κοινοβούλιο διατείνεται ότι από το δικόγραφο της προσφυγής δεν απορρέει με επαρκή σαφήνεια αν ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η απόφαση του Προεδρείου εκδόθηκε κατά παράβαση του εν λόγω άρθρου ή αν αμφισβητεί τη νομιμότητα του άρθρου αυτού ως νομικού ερείσματος της εν λόγω αποφάσεως, οπότε το επίμαχο σκέλος είναι απαράδεκτο. Πάντως, το Κοινοβούλιο αμύνεται, επικουρικώς, επισημαίνοντας ότι συμφωνεί με την ερμηνεία της *ratio legis* του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού που υιοθετεί ο προσφεύγων και υποστηρίζοντας ότι η περίπτωση την οποία αφορά η διάταξη αυτή αντιστοιχεί ακριβώς στην υπό κρίση υπόθεση, καθόσον, με τις δηλώσεις του, ο προσφεύγων διατάραξε τις συζητήσεις και τις εργασίες του Κοινοβουλίου κατά παραβίαση των αρχών του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού, εις βάρος του κύρους του Κοινοβουλίου, και, για τον λόγο αυτόν, του επιβλήθηκαν κυρώσεις. Το Κοινοβούλιο προσθέτει, παραπέμποντας στο σημείο 27 της αποφάσεως του Προεδρείου, ότι οι δηλώσεις του προσφεύγοντος προκάλεσαν, άλλωστε, άμεση αντίδραση ορισμένων βουλευτών και δημιούργησαν αντιδράσεις στα μέσα μαζικής ενημερώσεως και στα κοινωνικά δίκτυα, θίγοντας έτσι σοβαρά τη φήμη του θεσμικού οργάνου.
- 37 Εκ προοιμίου, διαπιστώνεται, αφενός, ότι, αντίθετα προς ό,τι διατείνεται το Κοινοβούλιο και όπως προκύπτει από τις σκέψεις 16 και 29 έως 33 ανωτέρω, η ουσία των επιχειρημάτων του προσφεύγοντος, σχετικά με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως, απορρέει με επαρκή σαφήνεια από το δικόγραφο της προσφυγής, οπότε το Κοινοβούλιο είχε τη δυνατότητα να αμυνθεί λυσιτελώς με τα υπομνήματά του (βλ. σκέψη 36 ανωτέρω) καθώς και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Πράγματι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και όπως προκύπτει από τα πρακτικά που τηρήθηκαν κατ' αυτήν, το Κοινοβούλιο έλαβε πλήρως θέση επί των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού, που συνδέεται με το άρθρο 11 του ιδίου κανονισμού στο οποίο παραπέμπει η διάταξη αυτή. Συνεπώς, η ένσταση απαραδέκτου την οποία προέβαλε το Κοινοβούλιο πρέπει να απορριφθεί.
- 38 Αφετέρου, το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να αμφισβητήσει τη σημασία της ΕΣΔΑ και της νομολογίας του ΕΔΔΑ για την υπό κρίση υπόθεση, ενόψει της εξετάσεως της παραβάσεως του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού.
- 39 Πράγματι, μολονότι είναι ακριβές ότι η ΕΣΔΑ δεν συνιστά, ενόσω η Ένωση δεν έχει προσχωρήσει ακόμη σε αυτή, νομική πράξη τυπικώς ενταγμένη στην έννομη τάξη της Ένωσης (αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 44, και της 3ης Σεπτεμβρίου 2015, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-398/13 P, EU:C:2015:535, σκέψη 45) και ότι, κατά συνέπεια, το κύρος πράξεως του παραγωγού δικαίου της Ένωσης πρέπει να εξεταστεί μόνον υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στον Χάρτη (απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 46), επιβάλλεται να υπομνησθεί, αφενός, ότι, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ, τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζει η ΕΣΔΑ αποτελούν τμήμα του δικαίου της Ένωσης ως γενικές αρχές και, αφετέρου, ότι από το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη προκύπτει ότι στα περιεχόμενα στον Χάρτη δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται από την ΕΣΔΑ πρέπει να αναγνωρίζονται η ίδια έννοια και η ίδια εμβέλεια με εκείνες που τους αποδίδει η ΕΣΔΑ. Κατά τις επεξηγήσεις σχετικά με

τη διάταξη αυτή, οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 52, παράγραφος 7, του Χάρτη, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ενόψει της ερμηνείας της, η έννοια και η εμβέλεια των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων καθορίζονται όχι μόνον από τις διατάξεις της ΕΣΔΑ, αλλά και, ιδίως, από τη νομολογία του ΕΔΔΑ (βλ. απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Toma και Biroul Executorului Judecătoreasc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επιπλέον, από τις εν λόγω επεξηγήσεις προκύπτει ότι το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη αποσκοπεί στη διασφάλιση της αναγκαίας συνοχής μεταξύ των δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται στον Χάρτη και των δικαιωμάτων που αντιστοιχούν στα δικαιώματα που διασφαλίζει η ΕΣΔΑ, χωρίς αυτό να θίγει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (απόφαση της 28ης Ιουλίου 2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, σκέψη 50). Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι η ισοδυναμία αυτή μεταξύ των ελευθεριών που εγγυάται ο Χάρτης και αυτών που διασφαλίζει η ΕΣΔΑ έχει διατυπωθεί ρητώς όσον αφορά την ελευθερία εκφράσεως (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 147).

- 40 Όσον αφορά, ειδικότερα, την ελευθερία εκφράσεως, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι κατέχει εξέχουσα θέση στις δημοκρατικές κοινωνίες και ότι συνιστά, για τον λόγο αυτόν, θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο κατοχυρώνεται ιδίως στο άρθρο 11 του Χάρτη, στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 19 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 16 Δεκεμβρίου 1966 (βλ., σχετικώς, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2011, Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, σκέψη 31).
- 41 Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι από τη νομολογία του ΕΔΔΑ προκύπτει ότι, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 10, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, η ελευθερία εκφράσεως ισχύει όχι μόνο για τις πληροφορίες ή για τις ιδέες που γίνονται ευμενώς δεκτές ή θεωρούνται ανώδυνες ή αδιάφορες, αλλά και γι' αυτές που σκανδαλίζουν, ενοχλούν ή ανησυχούν το κράτος ή οποιαδήποτε μερίδα του πληθυσμού. Αυτό απαιτούν η πολυφωνία, η ανεκτικότητα και το ανοικτό πνεύμα, χωρίς τα οποία δεν υφίσταται δημοκρατική κοινωνία (απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Δεκεμβρίου 1976, Handyside κατά Ηνωμένου Βασιλείου, CE:ECHR:1976:1207JUD000549372, § 49).
- 42 Το δικαίωμα στην ελευθερία εκφράσεως δεν συνιστά, πάντως, απόλυτο προνόμιο, η δε άσκησή του μπορεί να υπόκειται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, σε περιορισμούς.
- 43 Πάντως, λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους σημασίας της ελευθερίας εκφράσεως, οι περιορισμοί της πρέπει να εκτιμώνται συσταλτικά και, όπως προκύπτει τόσο από το άρθρο 10, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ όσο και από το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι επεμβάσεις στην ελευθερία εκφράσεως επιτρέπονται μόνον εφόσον πληρούν την εξής τριπλή προϋπόθεση. Πρώτον, ο επίμαχος περιορισμός πρέπει να «προβλέπεται από τον νόμο». Με άλλα λόγια, το θεσμικό όργανο της Ένωσης που λαμβάνει μέτρα τα οποία ενδέχεται να περιορίσουν την ελευθερία εκφράσεως ενός προσώπου πρέπει να διαθέτει, προς τούτο, νομική βάση. Δεύτερον, ο επίμαχος περιορισμός πρέπει να εξυπηρετεί σκοπό γενικού συμφέροντος που να αναγνωρίζεται από την Ένωση. Τρίτον, ο επίμαχος περιορισμός δεν πρέπει να είναι υπέρμετρος, πράγμα που σημαίνει, αφενός, ότι πρέπει να είναι αναγκαίος και ανάλογος προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και, αφετέρου, ότι δεν πρέπει να θίγεται η ουσία της σχετικής ελευθερίας (βλ., σχετικώς, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2017, Kiselev κατά Συμβουλίου, T-262/15, EU:T:2017:392, σκέψεις 69 και 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 44 Πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί ότι μια επέμβαση ή ένας περιορισμός στην ελευθερία εκφράσεως μπορεί να θεωρηθεί ότι «προβλέπεται από τον νόμο» μόνον εάν ο κανόνας είναι διατυπωμένος με επαρκή ακρίβεια, ώστε να είναι προβλέψιμος όσον αφορά τις συνέπειές του και να παρέχει στον αποδέκτη τη δυνατότητα να καθορίσει τη συμπεριφορά του (βλ., σχετικώς, απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Φεβρουαρίου 2004, Maestri κατά Ιταλίας, CE:ECHR:2004:0217JUD003974898, § 30).

- 45 Πρέπει, εξάλλου, να τονιστεί ότι, σε μια δημοκρατία, το κοινοβούλιο ή τα παρεμφερή όργανα είναι φορείς απαραίτητοι για τον πολιτικό διάλογο. Κατά συνέπεια, ο περιορισμός της ελευθερίας εκφράσεως η οποία ασκείται στο πλαίσιο των οργάνων αυτών μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο για επιτακτικούς λόγους (απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Δεκεμβρίου 2002, Α. κατά Ηνωμένου Βασιλείου, CE:ECHR:2002:1217JUD003537397, § 79).
- 46 Επιπλέον, όπως παγίως τονίζεται στη νομολογία του ΕΔΔΑ, η ελευθερία εκφράσεως των βουλευτών έχει ιδιαίτερη σημασία. Πράγματι, η, πολύτιμη για τον καθένα, ελευθερία της εκφράσεως είναι όλως ιδιαιτέρως πολύτιμη για τον εκλεγμένο εκπρόσωπο του λαού, ο οποίος εκπροσωπεί τους ψηφοφόρους του, εκφράζει τις ανησυχίες τους και προασπίζει τα συμφέροντά τους. Κατά συνέπεια, περιορισμοί της ελευθερίας εκφράσεως βουλευτή της αντιπολιτεύσεως, όπως ο προσφεύγων, επιβάλλουν στον δικαστή να ασκήσει λίαν αυστηρό έλεγχο (απόφαση του ΕΔΔΑ της 23ης Απριλίου 1992, Castells κατά Ισπανίας, CE:ECHR:1992:0423JUD001179885, § 42).
- 47 Προσήκει, επομένως, να κριθεί ότι η ελευθερία εκφράσεως των βουλευτών επιτάσσει την παροχή ενισχυμένης προστασίας, λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους σημασίας που έχει το κοινοβούλιο σε μία δημοκρατική κοινωνία.
- 48 Ωστόσο, ενώ επισημαίνει ότι σε κάθε δήλωση που γίνεται εντός του κοινοβουλίου απαιτείται να παρέχεται υψηλός βαθμός προστασίας, το ΕΔΔΑ δέχθηκε προσφάτως, λαμβανομένου υπόψη του στενού συνδέσμου μεταξύ του όντως δημοκρατικού χαρακτήρα ενός πολιτικού καθεστώτος και της λειτουργίας του κοινοβουλίου, ότι η άσκηση της ελευθερίας εκφράσεως εντός του κοινοβουλίου πρέπει ενίοτε να υποχωρεί ενώπιον των εννόμων συμφερόντων που συνίστανται στην προστασία της απρόσκοπτης λειτουργίας των κοινοβουλευτικών δραστηριοτήτων και των δικαιωμάτων των άλλων βουλευτών (απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Μαΐου 2016, Karácsony κ.λπ. κατά Ουγγαρίας, CE:ECHR:2016:0517JUD 004246113, § 138 έως 141).
- 49 Επιβάλλεται να επισημανθεί ότι το ΕΔΔΑ, αφενός, συνέδεσε τη δυνατότητα κοινοβουλίου να επιβάλλει κυρώσεις λόγω της συμπεριφοράς μέλους του με την ανάγκη να μεριμνά για την απρόσκοπτη διεξαγωγή των κοινοβουλευτικών εργασιών και, αφετέρου, αναγνώρισε στα κοινοβούλια ευρεία αυτονομία για να ρυθμίζουν τον τρόπο, τον χρόνο και τον τόπο που επιλέγουν οι βουλευτές για τις παρεμβάσεις τους (κατά συνέπεια, ο έλεγχος που ασκεί το ΕΔΔΑ είναι περιορισμένος), πλην όμως, αντιθέτως, αναγνώρισε λίαν περιορισμένη ευχέρεια ως προς τον έλεγχο του περιεχομένου των λόγων των βουλευτών (κατά συνέπεια, ο έλεγχος που ασκεί το ΕΔΔΑ είναι πιο αυστηρός). Στη νομολογία του, το ΕΔΔΑ κάνει συναφώς λόγο μόνο «για ορισμένη δόση ρυθμίσεως [...] αναγκαία για την παρεμπόδιση μέσω εκφράσεως όπως άμεση ή έμμεση προτροπή σε βία» (απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Μαΐου 2016, Karácsony κ.λπ. κατά Ουγγαρίας, CE:ECHR:2016:0517JUD004246113, § 140).
- 50 Επομένως, αφενός, ένας εσωτερικός κανονισμός κοινοβουλίου δεν θα μπορούσε να προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων λόγω των δηλώσεων των βουλευτών παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία αυτές θίγουν την απρόσκοπτη λειτουργία του Κοινοβουλίου ή συνιστούν σοβαρό κίνδυνο για την κοινωνία, όπως οι προτροπές σε βία ή σε ρατσιστικό μίσος.
- 51 Αφετέρου, η εξουσία που αναγνωρίζεται στα κοινοβούλια να επιβάλλουν πειθαρχικές κυρώσεις για να διασφαλίσουν την απρόσκοπτη άσκηση των δραστηριοτήτων τους ή την προστασία ορισμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων, αρχών ή ελευθεριών θα πρέπει να συμβιβάζεται με την ανάγκη διασφαλίσεως της ελευθερίας εκφράσεως των βουλευτών.
- 52 Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη της ιδιαίτερης σημασίας που έχει η ελευθερία εκφράσεως των βουλευτών και των αυστηρών ορίων εντός των οποίων μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί στην ελευθερία αυτή, σύμφωνα με τις αρχές που αντλούνται από τη νομολογία του ΕΔΔΑ στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξεταστεί αν, επιβάλλοντας την επίμαχη πειθαρχική κύρωση, το Κοινοβούλιο τήρησε τις προϋποθέσεις του άρθρου 166, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού του.

- 53 Εν προκειμένω, ο εσωτερικός κανονισμός, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών και εφαρμόστηκε από το Προεδρείο του Κοινοβουλίου, προβλέπει, στο τέταρτο κεφάλαιο του τίτλου VII που επιγράφεται «Μέτρα σε περίπτωση μη τήρησης των κανόνων συμπεριφοράς που ισχύουν για τους βουλευτές», άμεσα μέτρα, τα οποία μπορούν να ληφθούν από τον πρόεδρο της συνεδριάσεως για να αποκαταστήσει την τάξη (άρθρο 165 του εσωτερικού κανονισμού) και πειθαρχικές κυρώσεις, οι οποίες μπορούν να επιβληθούν από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου σε κάποιο βουλευτή (άρθρο 166 του εσωτερικού κανονισμού).
- 54 Δυνάμει του άρθρου 166, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού, το οποίο εφαρμόστηκε εν προκειμένω, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου λαμβάνει αιτιολογημένη απόφαση και επιβάλλει την κατάλληλη κύρωση «[σ]ε περίπτωση σοβαρής διατάραξης της τάξης ή των εργασιών του Κοινοβουλίου κατά παράβαση των αρχών του άρθρου 11 [...]».
- 55 Πάντως, επιβάλλεται να τονιστεί ότι το γράμμα του άρθρου 166, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού διαφέρει ανάλογα με τη γλωσσική εκδοχή του εν λόγω κανονισμού. Έτσι, σε αντιδιαστολή προς το γαλλικό κείμενο της διατάξεως αυτής, καθώς και τα κείμενα στη γερμανική, την ιταλική, την ισπανική, την ολλανδική και την ελληνική γλώσσα, το αγγλικό κείμενο δεν αναφέρει τη διατάραξη «των εργασιών» ή «της δραστηριότητας» του Κοινοβουλίου, αλλά χρησιμοποιεί την έκφραση «disruption of Parliament». Κατά το Κοινοβούλιο, η έκφραση αυτή δεν αφορά μόνο τις κοινοβουλευτικές εργασίες, εντός του ημικυκλίου, αλλά περιγράφει περίπτωση ευρύτερη της συνεδριάσεως, η οποία περιλαμβάνει και τις επιπτώσεις στο κύρος ή τη φήμη του ως θεσμικού οργάνου.
- 56 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η ανάγκη ομοιόμορφης ερμηνείας μιας διατάξεως επιτάσσει, σε περίπτωση αποκλίσεως μεταξύ των κειμένων τους στις διάφορες γλώσσες, να ερμηνεύονται οι διατάξεις αυτές σε συνάρτηση με το πλαίσιο και τον σκοπό των ρυθμίσεων στις οποίες ανήκουν (βλ., σχετικώς, απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2016, Bayer CropScience και Stichting De Bijenstichting, C-442/14, EU:C:2016:890, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 57 Επομένως, δεν μπορεί να δεκτή η προσέγγιση που υιοθέτησε το Κοινοβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το αγγλικό κείμενο του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού για την ερμηνεία της βουλήσεως του νομοθέτη και του συνόλου των γλωσσικών εκδοχών.
- 58 Πράγματι, λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου και του σκοπού του, το άρθρο 166 του εσωτερικού κανονισμού αφορά την περίπτωση προσβολής της απρόσκοπτης λειτουργίας του Κοινοβουλίου ή της ευταξίας των κοινοβουλευτικών εργασιών και τείνει, κατά συνέπεια, στον κολασμό της συμπεριφοράς βουλευτή που συμμετέχει στη συνεδρίαση ή στις κοινοβουλευτικές εργασίες η οποία δύναται να παρακωλύσει ουσιαστικά τη διεξαγωγή τους. Η ερμηνεία αυτή αντιστοιχεί, εξάλλου, όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 49 έως 51 ανωτέρω, στον σκοπό που επιδιώκεται γενικώς από τον πειθαρχικό κανονισμό ενός κοινοβουλίου, του οποίου τον νόμιμο χαρακτήρα έχει αναγνωρίσει το ΕΔΔΑ (βλ., σχετικώς, απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Μαΐου 2016, Karácsony κ.λπ. κατά Ουγγαρίας, CE:ECHR:2016:0517JUD004246113, § 138 έως 140).
- 59 Εξάλλου, πρέπει να επισημανθεί ότι από το γράμμα του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού προκύπτει ότι κυρώσεις μπορούν να επιβληθούν σε δύο περιπτώσεις, συγκεκριμένα δε είτε σε περίπτωση «σοβαρής διατάραξης της τάξης [...] κατά παράβαση των αρχών του άρθρου 11» είτε σε περίπτωση «διατάραξης των εργασιών του Κοινοβουλίου κατά παράβαση των αρχών του άρθρου 11 [...]».
- 60 Επιβάλλεται συναφώς η διαπίστωση ότι ούτε από την απόφαση του Προεδρείου ούτε από τα υπομνήματα των διαδίκων προκύπτει ότι οι δηλώσεις του προσφεύγοντος ενώπιον του Κοινοβουλίου κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017 προκάλεσαν οποιαδήποτε διατάραξη της

εν λόγω συνεδριάσεως, υπό την έννοια της πρώτης εναλλακτικής δυνατότητας που καλύπτει το άρθρο 166, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού. Συναφώς, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, η μόνη άμεση αντίδραση στα σχόλια του προσφεύγοντος ήταν αυτή της βουλευτού, στην οποία αυτός είχε απευθύνει ερώτηση, μέσω γαλάζιας κάρτας. Η βουλευτής αυτή εξέφρασε την αγανάκτησή της ως εξής: «Κύριε βουλευτά, κατά την άποψή σας, κατά τις θεωρίες σας, δεν θα είχα καν το δικαίωμα να βρίσκομαι εδώ ως βουλευτής, γνωρίζω ότι αυτό σας δυσαρεστεί, γνωρίζω ότι δεν σας χαροποιεί καθόλου το γεγονός ότι οι γυναίκες έχουν σήμερα το δικαίωμα να εκπροσωπούν τους πολίτες υπό τις ίδιες συνθήκες, με τα ίδια δικαιώματα όπως και εσείς. Και εγώ είμαι γυναίκα και υπερασπίζομαι τα δικαιώματα των γυναικών απέναντι σε άνδρες όπως εσείς». Πάντως, η αντίδραση αυτή δεν παρέχει τη δυνατότητα να γίνει δεκτό ότι επήλθε σοβαρή διατάραξη της συνεδριάσεως της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017 ή σοβαρή διατάραξη των εργασιών του Κοινοβουλίου. Εξάλλου, η εκτίμηση αυτή δεν προκύπτει από την απόφαση του Προεδρείου, η οποία αποτελεί το αντικείμενο του ελέγχου νομιμότητας του οποίου επελήφθη το Γενικό Δικαστήριο με την υπό κρίση προσφυγή.

- 61 Επιπλέον, τόσο στο πλαίσιο των απαντήσεών του στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Κοινοβούλιο επιβεβαίωσε ότι δεν προκλήθηκε καμία αναστάτωση ή διατάραξη των εργασιών του, και μάλιστα σοβαρή, κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017 και στο πλαίσιο των σχετικών συζητήσεων, κατόπιν της παρεμβάσεως του προσφεύγοντος. Πάντως, το Κοινοβούλιο επισήμανε ότι η περίπτωση του προσφεύγοντος ενέπιπτε οπωσδήποτε στη δεύτερη εναλλακτική περίπτωση του άρθρου 166, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού, δηλαδή στη «διατάραξη των εργασιών», η οποία ήταν άμεση συνέπεια της παραβιάσεως των αρχών του άρθρου 11 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο θέτει τους κανόνες συμπεριφοράς για τους βουλευτές. Συναφώς, το Κοινοβούλιο ισχυρίστηκε ότι η «διατάραξη» η οποία δικαιολόγησε την επιβολή των πειθαρχικών κυρώσεων στον προσφεύγοντα εκδηλώθηκε εκτός συνεδριάσεως, μέσω της προσβολής του κύρους και της φήμης του ως θεσμικού οργάνου. Το Κοινοβούλιο διευκρίνισε, επιπλέον, ότι η διατάραξη των εργασιών που προβλέπει το άρθρο 166, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού δεν περιοριζόταν στις συζητήσεις ή στις εργασίες στο ημικυκλίο του, αλλά ότι έπρεπε να της αποδοθεί ευρύτερη έννοια, καταλαμβάνουσα το Κοινοβούλιο στο σύνολό του, το κύρος του, τη φήμη του και, κατά συνέπεια, τη λειτουργία του.
- 62 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.
- 63 Πράγματι, πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο ισχυρισμός του Κοινοβουλίου, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η περίπτωση του προσφεύγοντος εμπίπτει στη δεύτερη εναλλακτική περίπτωση που καλύπτει το άρθρο 166, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού, δηλαδή στη διατάραξη των εργασιών του Κοινοβουλίου, δεν προκύπτει από την απόφαση του Προεδρείου, η οποία δεν παρέχει διευκρινίσεις ως προς την ειδική παράβαση που έγινε εν προκειμένω δεκτή, μεταξύ αυτών που καλύπτει η εν λόγω διάταξη. Συναφώς, με την εν λόγω απόφαση διαπιστώνεται απλώς, στο σημείο 32, ότι η συμπεριφορά του προσφεύγοντος συνιστά παραβίαση των αρχών του άρθρου 11, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, καθόσον προσβάλλει τις αξίες και τις αρχές που ορίζονται στις Συνθήκες της Ένωσης και δεν σέβεται το κύρος του Κοινοβουλίου, και συνάγεται εξ αυτών η ύπαρξη «διαταράξεως του Κοινοβουλίου», υπό την έννοια του άρθρου 166 του κανονισμού αυτού. Σε αντιδιαστολή προς ό,τι υποστήριξε το Κοινοβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, δεν μπορεί να συναχθεί διαφορετική ερμηνεία του σημείου 32 της αποφάσεως του Προεδρείου από τις αιτιολογίες που περιλαμβάνονται στα σημεία 26 και 27 της εν λόγω αποφάσεως, υπό το πρίσμα των οποίων θα πρέπει να ερμηνευθεί. Πράγματι, στα σημεία αυτά επισημαίνεται απλώς ότι οι προκλητικές, προμελετημένες, προσβλητικές και ενέχουσες δυσμενή διάκριση δηλώσεις, τόσο έναντι των γυναικών όσο και έναντι του Κοινοβουλίου ως θεσμικού οργάνου, συνιστούσαν παραβίαση θεμελιώδους αξίας της Ένωσης και ότι θα μπορούσαν να συμβάλουν στο να σχηματίσει το κοινό αρνητική εικόνα για το Κοινοβούλιο και τους βουλευτές του. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν οι

εκτιμήσεις αυτές ερμηνεύονταν ως διαπίστωση παραβάσεως του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού, ουδόλως καταδεικνύουν διατάραξη των εργασιών του Κοινοβουλίου, όπως απαιτεί το άρθρο 166 του εσωτερικού κανονισμού.

- 64 Αρκεί, όμως, να υπομνησθεί, συναφώς, ότι το άρθρο 166 του εσωτερικού κανονισμού, και όχι το άρθρο 11 αυτού, είναι η διάταξη που διευκρινίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να επιβληθεί κύρωση σε βουλευτή. Πράγματι, το άρθρο 11 του εν λόγω κανονισμού περιλαμβάνει κανόνες που υπενθυμίζουν τις αρχές και τις αξίες τις οποίες πρέπει να τηρούν οι βουλευτές ως προς τη συμπεριφορά τους, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού, δεν πρέπει να παρακωλύει την απρόσκοπτη λειτουργία των κοινοβουλευτικών εργασιών, την τήρηση της ασφάλειας και τάξεως στις εγκαταστάσεις του Κοινοβουλίου ή τη λειτουργία του εξοπλισμού του. Άλλωστε, το άρθρο 11, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού ορίζει ότι, κατά τις κοινοβουλευτικές συζητήσεις, οι βουλευτές δεν καταφεύγουν σε συκοφαντικές, ρατσιστικές ή ξενοφοβικές δηλώσεις και συμπεριφορές. Αντιθέτως, όσον αφορά τις πιθανές συνέπειες της μη τήρησης των κανόνων αυτών συμπεριφοράς, το άρθρο 11, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού αναφέρει απλώς ότι «δύναται» να συνεπάγεται την εφαρμογή «μέτρων», κατά τα άρθρα 165, 166 και 167 του εν λόγω κανονισμού. Επομένως, το συμπέρασμα που συνάγεται στο σημείο 32 της αποφάσεως του Προεδρείου ότι η παραβίαση των αρχών και των αξιών του άρθρου 11 του κανονισμού αυτού συνεπάγεται *ipso facto* τη διαπίστωση σοβαρής διαταράξεως της συνεδρίασεως ή των εργασιών του Κοινοβουλίου ουδόλως απορρέει από την εν λόγω διάταξη.
- 65 Το γεγονός ότι το άρθρο 11, παράγραφος 3, του εσωτερικού κανονισμού, όπως εφαρμόζεται στην υπό κρίση διαφορά, περιλαμβάνει, στο δεύτερο εδάφιο, αναφορά σε «συκοφαντικές, ρατσιστικές ή ξενοφοβικές δηλώσεις ή συμπεριφορές» δεν αναιρεί το ως άνω συμπέρασμα. Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι, μολονότι, όπως στην προηγούμενη εκδοχή του, το άρθρο 166, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού παραπέμπει στις αρχές του άρθρου 11 του ίδιου κανονισμού, ενδεχόμενη γραμματική ερμηνεία της πρώτης από τις διατάξεις αυτές θα είχε ως συνέπεια να θεωρηθεί ότι η παραβίαση των εν λόγω αρχών δεν συνιστά αυτοτελή λόγο παραβάσεως, αλλά πρόσθετη προϋπόθεση, αναγκαία για τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων λόγω σοβαρής διαταράξεως των κοινοβουλευτικών εργασιών, πράγμα το οποίο το Κοινοβούλιο επιβεβαίωσε, άλλωστε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Επομένως, η παραβίαση των αρχών του άρθρου 11 του εσωτερικού κανονισμού, ακόμη και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένη, δεν μπορεί, αφεαυτής, να κολασθεί ως τέτοια, αλλά μόνον εφόσον συνοδεύεται από σοβαρή διατάραξη των εργασιών του Κοινοβουλίου, κάτι που επίσης επιβεβαίωσε το Κοινοβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 66 Δεύτερον, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς του Κοινοβουλίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η διατάραξη των εργασιών του Κοινοβουλίου κατά το άρθρο 166, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού, η οποία εκδηλώθηκε εκτός του ημικυκλίου, λόγω των συνεπειών που είχαν οι δηλώσεις του προσφεύγοντος εκτός Κοινοβουλίου, δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως προσβολή του κύρους ή της φήμης του ως θεσμικού οργάνου. Πράγματι, το γεγονός, του οποίου γίνεται μνεία στο σημείο 27 της αποφάσεως του Προεδρείου, ότι τα σχόλια του προσφεύγοντος προκάλεσαν, μετά τη συνεδρίαση της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017, την προσοχή των μέσων μαζικής ενημερώσεως και των κοινωνικών δικτύων και ότι «μπορούσαν» (likely) να συμβάλουν στο να σχηματίσει το κοινό αρνητική εικόνα για το Κοινοβούλιο και τους βουλευτές του στερείται σημασίας, καθόσον δεν καθιστά δυνατόν να θεωρηθεί ότι το Κοινοβούλιο απέδειξε την ύπαρξη διαταράξεως υπό την έννοια του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού. Επιπλέον, η απόφαση του Προεδρείου δεν περιέχει καμία εκτίμηση σχετικά με τα κριτήρια που οδήγησαν το Προεδρείο του Κοινοβουλίου στη διαπίστωση υποτιθέμενης προσβολής του κύρους του Κοινοβουλίου. Περαιτέρω, ελλείψει ορισμού αντικειμενικών κριτηρίων για την εκτίμηση της υπάρξεως τέτοιας προσβολής και λαμβανομένου υπόψη του αόριστου, το λιγότερο, χαρακτήρα της έννοιας του «κύρους του Κοινοβουλίου» ή της προσβολής του, καθώς και του σημαντικού περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτει το Κοινοβούλιο στον τομέα αυτόν, η ερμηνεία αυτή θα είχε ως συνέπεια τον αυθαίρετο περιορισμό της ελευθερίας εκφράσεως των βουλευτών.

- 67 Επιπροσθέτως, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 166, παράγραφος 2, του εσωτερικού κανονισμού αφορά τη συμπεριφορά των βουλευτών και προβλέπει ότι, κατά την αξιολόγησή της, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο ειδικός, επαναλαμβανόμενος ή διαρκής χαρακτήρας της, και η σοβαρότητά της. Αντιθέτως, οι δηλώσεις, οι λόγοι ή οι αγορεύσεις δεν μνημονεύονται και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να αποτελέσουν, αυτά καθεαυτά, το αντικείμενο μέτρου κυρώσεως.
- 68 Από τα ανωτέρω έπεται ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι οι δηλώσεις στο πλαίσιο των κοινοβουλευτικών καθηκόντων μπορούν να εξομοιωθούν με συμπεριφορά, η οποία πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού, να στηρίζεται, ιδίως, σε ορισμένες αξίες και να μην παρακωλύει την απρόσκοπτη λειτουργία των κοινοβουλευτικών εργασιών, και ότι οι εν λόγω δηλώσεις αποτέλεσαν, υπό το πρίσμα αυτό, παραβίαση των αρχών και των αξιών που ορίζει η εν λόγω διάταξη, δεν μπορούσαν να αποτελέσουν το αντικείμενο κυρώσεως ελλείψει σοβαρής παρακωλύσεως ή διαταράξεως των εργασιών του Κοινοβουλίου.
- 69 Άλλωστε, η διάκριση που καθιερώνει το άρθρο 166, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του εσωτερικού κανονισμού για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς των βουλευτών κατά την άσκηση των κοινοβουλευτικών καθηκόντων τους μεταξύ, αφενός, των συμπεριφορών οπτικού χαρακτήρα οι οποίες μπορούν να γίνουν ανεκτές υπό ορισμένες συνθήκες και, αφετέρου, «αυτών που διαταράσσουν ενεργά την κοινοβουλευτική δραστηριότητα», δεν παρέχει τη δυνατότητα να θεωρηθεί ότι τα σχόλια που διατυπώθηκαν κατά την κοινοβουλευτική συνεδρίαση μπορούν να συμπεριληφθούν στην ως άνω τελευταία κατηγορία συμπεριφορών και, ως εκ τούτου, να αποτελέσουν το αντικείμενο κυρώσεως, ελλείψει διαπιστώσεως παρεμποδίσεως της συνεδριάσεως ή σοβαρής διαταράξεως των εργασιών του Κοινοβουλίου.
- 70 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προηγουμένων σκέψεων, καθώς και της ιδιαίτερης σημασίας που έχει η ελευθερία εκφράσεως των βουλευτών και των αυστηρών ορίων εντός των οποίων μπορούν να της επιβληθούν περιορισμοί, των οποίων έγινε μνεία στις σκέψεις 37 έως 51 ανωτέρω, τα άρθρα 11 και 166 του εσωτερικού κανονισμού πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν παρέχουν τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεως σε βουλευτή εξαιτίας δηλώσεων στις οποίες προέβη στο πλαίσιο των κοινοβουλευτικών καθηκόντων του, ελλείψει σοβαρής διαταράξεως της συνεδριάσεως ή των εργασιών του Κοινοβουλίου.
- 71 Υπό τις συνθήκες αυτές και παρά τον ιδιαίτερο προσβλητικό χαρακτήρα των όρων που χρησιμοποίησε ο προσφεύγων κατά την παρέμβασή του στη συνεδρίαση της ολομέλειας της 1ης Μαρτίου 2017, το Κοινοβούλιο δεν μπορούσε, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, να του επιβάλει πειθαρχική κύρωση επί τη βάση του άρθρου 166, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού του.
- 72 Επιπλέον, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ότι η διατάραξη των εργασιών δεν περιοριζόταν *stricto sensu* εντός του ημικυκλίου, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η μνεία της «τάξεως [κατά τη συνεδρίαση]» («séance») στο άρθρο 166, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού νοείται μόνον υπό το πρίσμα της πρώτης εναλλακτικής, δηλαδή της σοβαρής διαταράξεως, ερμηνεία τόσο ευρεία όσο αυτή που υποστηρίζει το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να ευδοκιμήσει για τους λόγους που εκτέθηκαν στη σκέψη 66 ανωτέρω.
- 73 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος ακυρώσεως, καθόσον αποσκοπεί στην απόδειξη της υπάρξεως παραβάσεως του άρθρου 166 του εσωτερικού κανονισμού, καθώς και το πρώτο αίτημα και να ακυρωθεί η απόφαση του Προεδρείου, χωρίς να απαιτείται εξέταση του δευτέρου λόγου που προβλήθηκε προς στήριξη του ακυρωτικού αιτήματος.

Επί του αιτήματος αποζημιώσεως

- 74 Προς στήριξη του αιτήματος αποζημιώσεως, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η ακύρωση της αποφάσεως του Προεδρείου δεν θα του παράσχει τη δυνατότητα αποκαταστάσεως του συνόλου των ζημιών που υπέστη. Έτσι, ζητεί, αφενός, την αποκατάσταση της οικονομικής ζημίας που απορρέει από την απώλεια του δικαιώματος αποζημιώσεως διαμονής, η οποία ανέρχεται σε 9 180 ευρώ. Αφετέρου, ζητεί να υποχρεωθεί το Κοινοβούλιο στην καταβολή ποσού 10 000 ευρώ σε ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη λόγω της αναστολής της συμμετοχής του στις δραστηριότητες του Κοινοβουλίου, της απαγορεύσεως εκπροσωπήσεως του Κοινοβουλίου και της προσβολής της τιμής και της υπολήψεώς του.
- 75 Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι το αίτημα αποκαταστάσεως της χρηματοοικονομικής ζημίας είναι απαράδεκτο. Άλλωστε, θεωρεί ότι η ακύρωση της αποφάσεως του Προεδρείου συνιστά επαρκή ικανοποίηση για την ηθική βλάβη του προσφεύγοντος. Επικουρικώς, εκτιμά ότι ποσό της τάξεως των 1 000 ευρώ κατ' ανώτατο όριο είναι επαρκές.
- 76 Εν προκειμένω, όσον αφορά, πρώτον, το αίτημα αποκαταστάσεως της χρηματοοικονομικής ζημίας που απορρέει από την απώλεια του δικαιώματος της αποζημιώσεως διαμονής, αρκεί να επισημανθεί ότι ο προσφεύγων δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους, ακόμη και στην περίπτωση ακυρώσεως της αποφάσεως του Προεδρείου, το γεγονός ότι ήδη υπέστη την επίμαχη κύρωση δεν θα του παράσχει τη δυνατότητα αποκαταστάσεως του συνόλου της ζημίας του, κατά μείζονα λόγο διότι ζητεί απλώς την καταβολή του ποσού που αντιστοιχεί στην αποζημίωση που θα είχε εισπράξει ελλείψει της επιβληθείσας κυρώσεως, δηλαδή 9 180 ευρώ. Πάντως, λαμβανομένης υπόψη της ακυρώσεως της αποφάσεως του Προεδρείου και σύμφωνα με το άρθρο 266 ΣΛΕΕ, στο Κοινοβούλιο απόκειται να λάβει τα μέτρα που απαιτεί η εκτέλεση της παρούσας αποφάσεως, στοιχείο το οποίο συνεπάγεται καταβολή των ποσών που αντιστοιχούν στην αποζημίωση διαμονής της οποίας ανεστάλη η καταβολή.
- 77 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα αποκαταστάσεως της χρηματοοικονομικής ζημίας.
- 78 Όσον αφορά, δεύτερον, το αίτημα ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης που ισχυρίζεται ότι υπέστη ο προσφεύγων, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η ακύρωση παράνομης πράξεως μπορεί να συνιστά, αυτή καθαυτή, πρόσφορη και, κατ' αρχήν, επαρκή αποζημίωση κάθε ηθικής βλάβης που προκάλεσε ενδεχομένως η πράξη αυτή (αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 1987, Hochbaum και Rawes κατά Επιτροπής, 44/85, 77/85, 294/85 και 295/85, EU:C:1987:348, σκέψη 22, και της 9ης Νοεμβρίου 2004, Montalto κατά Συμβουλίου, T-116/03, EU:T:2004:325, σκέψη 127), εκτός εάν ο προσφεύγων αποδείξει ότι υπέστη ηθική βλάβη ανεξάρτητη της παρανομίας στην οποία στηρίζεται η ακύρωση και μη δυνάμενη να αποκατασταθεί πλήρως με την ακύρωση αυτή (βλ. απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015, EE κατά Επιτροπής, F-55/14, EU:F:2015:66, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 79 Εν προκειμένω, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι η απόφαση του Προεδρείου εκδόθηκε υπό συνθήκες που προκάλεσαν στον προσφεύγοντα ηθική βλάβη ανεξαρτήτως της ακυρωθείσας πράξεως. Κατά συνέπεια, το αίτημα αποκαταστάσεως της ηθικής βλάβης πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 80 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του. Εν προκειμένω, στο μέτρο που μόνο το ακυρωτικό αίτημα έγινε δεκτό, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Ακυρώνει την απόφαση του Προεδρείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 3ης Απριλίου 2017.**
- 2) **Απορρίπτει το αίτημα αποζημίωσης.**
- 3) **Ο Janusz Korwin-Mikke και το Κοινοβούλιο φέρουν έκαστος τα δικαστικά έξοδά του.**

Berardis

Παπασάββας

Spielmann

Csehi

Spineanu-Matei

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 31 Μαΐου 2018.

(υπογραφές)